

Acta Medica Christiana

Spravodaj zväzu kresťanských lekárov a zdravotníkov
Ročník 10. 2003 Číslo 1 - 4

Obsah

✓ Úvodom	1	- Bratislavská deklarácia o bioetike.....	10
- Kultúra života <i>Ján Pavol II.</i>	1	✓ Materiály	12
- Od redakcie <i>J. Glasa</i>	2	- Ľudské embryá by sme nemali zabíjať, zo žiadneho dôvodu <i>R. P. George</i>	12
✓ Dokumenty	3	✓ Informácie	16
- Posolstvo k svetovému dňu chorých 2003 <i>Ján Pavol II.</i>	3	- Medzinárodná konferencia "Etika života v kresťanskej perspektíve", Bratislava, 3. - 5. októbra 2003	16
- Promise of the Catholic Doctor / Sľub kresťanského lekára <i>FIAMC</i>	5	- Medzinárodná konferencia poslancov "Aktuálne problémy súčasnej rodiny a zodpovednosť poslancov zákonodarných zborov", Bratislava, 3. októbra 2003	17
- Prayer of the Catholic Doctor / Modlitba kresťanského lekára <i>Ján Pavol II.</i>	7	- 1. - 4. júla 2004	18
- Vyhlásenie k aktuálnej diskusii v otázke interrupciei <i>Konferencia biskupov Slovenska</i>	8	- Publikácia "Ethics of Human Genetics".21	
- Vyhlásenie k návrhu novely zákona o umelom prerušení tehotenstva <i>Fórum pre verejné otázky</i>	9	- Publikácia "Homosexualita z katolíckeho pohľadu"	22

Úvodom

Kultúra života

Tento obraz, plný svetiel a tieňov, má nám pomôcť uvedomiť si, že stojíme tvárou v tvár nadľudskému, dramatickému zápasu medzi zlom a dobrom, medzi smrťou a životom, medzi "kultúrou smrti" a "kultúrou života". Nie sme len jeho svedkami, nevyhnutne sme doň zatiahnutí: všetci sa ho zúčastňujeme, a preto nemôžeme uniknúť zodpovednosti *bezpodmienečne sa postaviť za život*.

Aj nám je adresovaná jasná a rozhodná Mojžišova výzva: "Hľa dnes som predložil pre teba život a šťastie, smrť a nešťastie. (...) Predložil som vám život i smrť, požehnanie i kliatbu. *Vyvoľ si život, aby si zostal nažive ty aj tvoje potomstvo*" (Dt 30, 15.19). Táto výzva sa veľmi dobre hodí aj do našej situácie, lebo aj my si musíme každý deň voliť medzi "kultúrou života" a "kultúrou smrti". Ale slová knihy Deuteronomium majú ešte hlbší význam, kážu nám urobiť čisto náboženské a morálne rozhodnutie. Našej existencii máme dať istý základný smer a verne a dôsledne v živote zachovávať Boží zákon: "Prikazujem ti, *aby si miloval Pána, svojho Boha, kráčal po jeho cestách a zachovával Jeho príkazy*. (...) *Vyvoľ si život, aby si zostal nažive ty aj tvoje potomstvo, keď budeš milovať Pána, svojho Boha, a poslušne a verne sa vinúť k Nemu; lebo pre teba to znamená život a dlhodobé prebývanie v krajine*" (Dt 30, 16.19-20).

Bezpodmienečné vyjadrenie sa za život nadobúda plný náboženský a morálny význam, keď prýšči z viery v Krista, je ňou utvárané a z nej čerpá silu. Nič viac nepomáha zaujať správny postoj v konflikte života a smrti, do ktorého sme ponorení, ako viera v Božieho Syna, ktorý sa stal človekom a prišiel k ľuďom, „aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10, 10): je to viera v Zmŕtvychvstalého, ktorý premohol smrť; viera v Kristovu krv, „ktorá volá hlasnejšie než Ábelova“ (Hebr 12, 24).

Svetlo a sila z tejto viery umožňujú preto Cirkvi, ktorá stojí tvárou v tvár výzvam prítomnej situácie, hlbšie si uvedomiť, že dostala od svojho Pána milosť a úlohu ohlasovať *Evanjelium života*, sláviť ho a slúžiť mu.

25. marca 1995

Ján Pavol II.*

* Ján Pavol II. Encyklika *Evangelium vitae*, čl. 28. Vydal SSV Trnava, 1995, 199 strán, s. 54 – 55.

Od redakcie

Vážené kolegyně a kolegovia, milí priatelia,

po dlhšej prestávke prichádza k Vám opäť 'viac-číslo' nášho časopisu. Chceme ním jednak nadviazať na kontinuitu jeho vychádzania (ročník 9 – 2002 práve pripravujeme do tlače – bude obsahovať materiály, ktoré sme pripravili v uplynulom období a dosiaľ nestratili na aktuálnosti) – a jednak ponúknuť možnosť i začať obnovu riadnej činnosti *Zväzu kresťanských lekárov a zdravotníkov (ZKLZ)* na Slovensku, a to aj s výhľadom na mimoriadnu udalosť, ktorá nás očakáva v roku 2004: konanie **10. kongresu FEAMC** (= Európska federácia asociácií katolíckych lekárov) v dňoch 1. – 4. júla 2004 v Bratislave (bližšie v rubrike Informácie).

Zložitá situácia slovenského zdravotníctva v dôsledku prebiehajúcej "transformácie" – i príprava na nové skutočnosti súvisiace so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, si viac ako kedykoľvek doteraz vyžadujú, aby zaznel a prakticky sa uplatnil hlas i postoje slovenských lekárov, sestier a všetkých zdravotníckych pracovníkov pri formovaní našich profesií i zdravotníckeho systému v našej vlasti. Angažovanosť v rámci nášho povolania, ale aj pozitívne pôsobenie v okruhu nášho osobného dosahu i v kruhu našich najbližších a príbuzných sú našou závažnou profesionálnou i mravnou povinnosťou (pozri *Sľub kresťanského lekára* a *Modlitbu kresťanského lekára*, ktoré uverejňujeme v našom časopise po prvý raz v pôvodnom slovenskom preklade).

V tomto čísle časopisu nájdete okrem registračných formulárov 10. kongresu FEAMC vloženú aj **príhlašku** na odber nášho časopisu. Prosíme Vás o jej starostlivé vyplnenie a zaslanie na adresu, ktorá je na nej uvedená. V súvislosti s revitalizáciou činnosti ZKLZ a zlepšením vychádzania a distribúcie nášho časopisu pripravujeme aj aktualizáciu databázy členov a odberateľov nášho časopisu.

V príhlaške je uvedená aj možnosť prihlásenia sa na **odberu časopisu bez prihlásenia sa za člena ZKLZ**. Týmto krokom chceme ponúknuť možnosť odoberať náš časopis širšiemu okruhu zdravotníckych pracovníkov s kresťanskou životnou orientáciou, ktorí však nateraz nemajú záujem o členstvo v ZKLZ.

Bratislava, Advent 2003

Doc. MUDr. Jozef Glasa, CSc.
vedúci redaktor AMCS

POSOLSTVO SV. OTCA JÁNA PAVLA II. K SVETOVÉMU DŇU CHORÝCH – 11. FEBRUÁRA 2003

1. „A my sme videli a svedčíme, že Otec poslal Syna za Spasiteľa sveta... A my, čo sme uverili, spoznali sme lásku, akú má Boh k nám“ (1 Jn 4, 14.16). Tieto slová apoštola Jána výstižne zhŕňajú ciele pastorácie chorých. Cirkev, ktorá v trpiacich bratoch a sestrách spoznáva Pánovu prítomnosť, sa svojou pastoračnou službou usiluje priniesť im radosnú zvesť evanjelia a každému z nich poskytnúť vierohodné znamenia lásky.

Do toho zapadá aj XI. svetový deň chorých, ktorého slávenie sa začne 11. februára 2003 v národnej svätyni Spojených štátov amerických - v Bazilike Nepoškvrneného počatia vo Washingtone. Vybratý deň a miesto sú pre veriacich pozvaním, aby obrátili svoj pohľad na Pánovu matku. Cirkev, zverujúc sa Márii, cíti, že musí vydať nové svedectvo lásky k blížnemu v mnohých situáciách súčasného sveta prinášajúcich fyzické a morálne utrpenie, aby bola živou ikonou Krista, milosrdného samaritána.

Naliehavé otázky týkajúce sa utrpenia a smrti, ktoré sú napriek vytrvalým snahám sekularizovanej spoločnosti o ich odstránenie alebo ignorovanie, dramaticky prítomné v srdci každého človeka, stále čakajú na presvedčivú odpoveď. Najmä vzhľadom na aktuálne tragické ľudské skúsenosti sú kresťania vyzvaní vydávať svedectvo o utešujúcej pravde zmŕtvychvstalého Krista, ktorý vzal na seba rany a bolesti ľudstva, vrátane smrti, a namiesto nich ponúkol milosť a život. Toto poslanstvo a svedectvo sa musí dostať k všetkým ľuďom vo všetkých kútoch sveta.

2. Kiež vďaka sláveniu Svetového dňa chorých nájde toto evanjelium života a lásky silnú ozvenu najmä v Amerike, kde žije viac ako polovica katolíkov. Lebo „v súčasnosti sa v Amerike, ale aj inde vo svete objavuje model spoločnosti, kde prevládajú mocní, ktorí odsúvajú, či dokonca odstraňujú bezmocných. Tu mám na mysli nenarodené deti – bezbranné obete potratov; starších a nevyliciteľne chorých, ktorí sú často donútení prijať eutanáziu; mnoho ďalších ľudí vykázaných na okraj spoločnosti konzumným spôsobom života a materializmom. Nemôžem nespomenúť ani zbytočné postihovanie trestom smrti... Tento a jemu podobné modely spoločnosti nesú pečať kultúry smrti, a preto protirečia odkazu evanjelia“ (Ecclesia in America, 63). Ako zoči-voči tejto znepokojujúcej skutočnosti nezaradiť medzi pastoračné priority ohlasovanie kultúry života?! Naliehavou úlohou katolíkov pracujúcich v oblasti medicíny a zdravotníctva je, aby robili všetko, čo je v ich silách, na ochranu života tam, kde je najviac v nebezpečenstve, a pritom postupovali podľa svojho svedomia pozorne formovaného v súlade s učením Cirkvi.

K tomuto ušľachtilému cieľu výdatne prispievajú početné centrá zdravotníckej starostlivosti, pomocou ktorých Katolícka cirkev vydáva pravdivé svedectvo o viere, láske a nádeji. Doteraz sa mohli pri zaisťovaní kvalifikovanej odbornej a pastoračnej služby spoliehať na nezanedbateľný počet rehoľníkov a rehoľníčok. Vŕcné si želim, aby nový rozkvet povolání umožnil rehoľným inštitútom aj naďalej pokračovať v ich chvályhodnej činnosti na tomto poli, ba s pomocou mnohých dobrovoľníkov z radov laikov ju ešte zintenzívniť pre dobro trpiacich na americkom kontinente.

3. Táto prioritná oblasť apoštolátu sa týka všetkých partikulárnych cirkví. Preto sa každá biskupská konferencia musí vhodnými prostriedkami snažiť o podporu, usmerenie a koordinovanie pastorácie v oblasti zdravia, aby v celom Božom ľude prebúdžala citlivosť na tento mnohotvárný svet ľudského utrpenia.

Aby sa toto svedectvo lásky stávalo čoraz vierohodnejším, musia pastorační pracovníci pôsobiaci v tejto sfére konať v plnom spoločenstve medzi sebou navzájom a so svojimi duchovnými pastiermi. To je zvlášť naliehavé v katolíckych nemocniciach, ktoré majú v rámci svojej organizácie, zodpovedajúcej požiadavkám modernej doby, čoraz viac odrážať evanjeliové hodnoty, ako to neustále pripomínajú sociálne a morálne smernice Učiteľského úradu Cirkvi. To si vyžaduje jednotný postup katolíckych nemocníc zasahujúci všetky oblasti vrátane ekonomicko-organizačnej.

Katolícke nemocnice sú centrami života a nádeje a spolu s nemocničnými kaplánmi a etickými radami podporujú vzdelávanie laického personálu v zdravotníctve, humanizáciu starostlivosti o chorých, starostlivosť o rodiny chorých a najmä schopnosť empatie voči biednym a vyhosteným na okraj spoločnosti. Vykonávanie povolania sa musí stať autentickým svedectvom v podobe konkrétnej lásky a zároveň neustále poukazovať na skutočnosť, že život je Božím darom a človek je len jeho správcom a garantom.

4. Vzhľadom na pokrok v prírodných vedách a medicínskych technológiách zameraných na liečenie chorôb a zvýšenie kvality ľudského života treba túto pravdu vždy znova zdôrazňovať. Základnou požiadavkou tu naďalej zostáva, že život sa musí ochraňovať a brániť od jeho počiatku až po jeho prirodzený koniec.

V apoštolskom liste *Novo millennio ineunte* som napísal: „Rovnako nám služba človeku káže pozdvihnúť hlas - či sa to niekomu páči, alebo nie - že tí, čo využívajú nové možnosti vedy, najmä na poli biotechnológií, nikdy nesmú prehliadnúť základné požiadavky etiky, i keby sa odvolávali na pochybnú solidárnosť, ktorá sa končí v znevážení dôstojnosti vlastnej každej ľudskej bytosti pri rozlišovaní medzi životom a životom“ (51).

Cirkev, ktorá je otvorená pravému vedeckému a technickému rozvoju, oceňuje námahu a obeť tých, čo veľkodušne a profesionálne prispievajú k zvyšovaniu kvality samotných služieb chorým, pri rešpektovaní ich nedotknuteľnej ľudskej dôstojnosti. Každé terapeutické pôsobenie, každý experiment či transplantácia musí zohľadňovať túto základnú pravdu. Preto nikdy nie je dovolené zabiť človeka kvôli uzdraveniu iného človeku. I keď v konečnom štádiu života možno povzbudiť, aby sa používali metódy paliatívnej medicíny, pri súčasnom vyhnutí sa prostriedkom umelo predlžujúcim život, nikdy nemožno pripustiť také konanie alebo zanedbanie, ktoré svojou povahou alebo podľa zámeru vykonávateľa smeruje k privedeniu smrti.

5. Mojmí vŕcným prianím je, aby XI. svetový deň chorých podnietil v diecézach a vo farských spoločenstvách nový zápal za pastoráciu v oblasti zdravia. Primeranú starostlivosť treba tiež venovať chorým v domácom ošetrovaní, lebo pobyt v nemocnici sa neustále skracuje a chorí sú často zverení do starostlivosti svojich príbuzných. V krajinách, kde chýbajú vhodné liečebné zariadenia, zostávajú aj chorí v poslednom štádiu choroby vo svojich príbytkoch. Farár a jeho pastorační spolupracovníci musia byť v tomto ohľade pozorní a nesmú pripustiť, aby sa chorým uprela utešujúca Pánova prítomnosť v Božom slove a Najsvätejšej sviatosti.

Pastorácia chorých musí zaujímať primerané miesto vo formačných programoch kňazov a rehoľníkov, aby v starostlivosti o chorých, viac ako kdekoľvek inde, hodnoverne preukazovali lásku a svedčili o nádeji na vzkriesenie.

6. Milí nemocniční kapláni, rehoľníci a rehoľníčky, lekári, ošetrovatelia a zdravotné sestry, lekárnici, technickí a administratívni pracovníci, sociálni asistenti a dobrovoľníci, Svetový deň chorých vám ponúka skvelú príležitosť na to, aby ste sa usilovali byť čoraz veľkodušnejšími učeníkmi Krista, milosrdného samaritána. Vedomí si svojej identity, objavíte v chorých tvár trpiaceho a osláveného Pána. Buďte pripravení poskytnúť pomoc a nádej predovšetkým ľuďom, ktorí sú postihnutí rozšírenými epidémiami ako aids alebo iné, ešte vždy sa vyskytujúce choroby, napr. tuberkulóza, malária či lepra.

Vám, milovaní bratia sestry, ktorí trpíte na tele či na duchu, z celého srdca želám, aby ste mohli spoznať a prijať Pána, ktorý vás povoláva stať sa svedkami evanjelia utrpenia, keď s dôverou a láskou upierate pohľad na tvár ukrižovaného Krista (porov. Novo millennio ineunte, 16) a spájate svoje utrpenie s tým jeho.

Všetkých vás zverujem Guadalupskej Panne Márii, Uzdraveniu nemocných a patrónke Ameriky. Kiež vypočuje prosby vystupujúce zo sveta utrpenia, osuší slzy tých, čo trpia bolesťami, a stojí pri tých, ktorí prežívajú vo svojej chorobe osamotenosť. Svojím materinským príhovorom nech pomáha všetkým veriacim pracujúcim v zdravotníctve stať sa vierohodnými svedkami Kristovej lásky.

Každému z vás posielam zo srdca svoje požehnanie!

Vo Vatikáne 2. februára 2003

Ján Pavol II.

PROMISE OF THE CATHOLIC DOCTOR ¹

I, _____, medical doctor, solemnly promise:

1. To continually improve my professional abilities, in order to give my patients the best care I can.

2. To respect my patients as human persons, putting their interests ahead of political and economic consideration, and to treat them without prejudice arising from religious, racial, ethnic, socio-economic, or sexual differences.

3. To defend and protect human life from conception to its natural end, believing that human life, transmitted by parents, is created by God and has an eternal destiny that belongs to Him.

4. To refuse to become an instrument of violent or oppressive applications of medicine.

5. To serve the public health, promoting health policies respectful of life and of the dignity and nature of the human person.

6. To cooperate with the applications of just law, except on grounds of conscientious objection when the civil law does not respect human rights, especially the right to life.

7. To work with openness towards every person, independently of their religious beliefs.

8. To donate part of my time for free and charitable care of the poor.

In order to achieve these goals, as a catholic Doctor, I also promise:

1. To recognize the Word of God as the inspiration of all my actions, to be faithful to the teachings of the Church, and to form my professional conscience in accord with them.

2. To cultivate a filial relationship with God, nourished by prayer, and to be a faithful witness of Christ.

3. To practice Catholic moral principles, in particular those related to bio-medical ethics.

4. To express the benevolence of Christ in my life, and in my relationships with patients, colleagues, and society.

5. To participate in evangelization of the suffering world, in co-operation with the pastoral ministry of the Church.

¹Approved by the Executive Committee of FIAMC and by the Pontifical Council of the Pastoral Care for Health Care Workers.

SLUB KREŠŤANSKÉHO LEKÁRA ^{1,2}

Ja, _____ ³, lekár, úprimne sľubujem, že:

1. Budem si neustále zlepšovať svoje profesionálne schopnosti, aby som poskytoval svojim pacientom tú najlepšiu starostlivosť, akú môžem.

2. Budem rešpektovať svojich pacientov ako ľudské osoby a dávať prednosť ich záujmom pred politickými alebo ekonomickými ohľadmi, a liečiť ich bez predpojatosti prameniacej z rozdielov náboženstva, rasy, etnickej príslušnosti alebo pohlavia.

3. Budem brániť a ochraňovať ľudský život od počatia po jeho prirodzený koniec, súc presvedčený, že ľudský život, prenášaný rodičmi, je stvorený Bohom a má večné určenie, ktoré patrí jedine Jemu.

4. Vždy odmietnem stať sa nástrojom násilného alebo utláčajúceho zneužitia medicíny.

5. Budem slúžiť verejnému zdraviu a presadzovať také zdravotnícke opatrenia, ktoré rešpektujú život, dôstojnosť a podstatu ľudskej osoby.

6. Budem spolupracovať pri uplatnení spravodlivých zákonov, s výnimkou založenou na výhrade svedomia v prípadoch, kedy by občianske právo nerešpektovalo ľudské práva, najmä právo na život.

7. Budem pracovať v otvorenosti voči každej osobe, nezávisle od jej náboženského presvedčenia.

8. Budem venovať časť môjho času bezplatnej a charitatívnej starostlivosti o chudobných.

Na dosiahnutie týchto cieľov, ako kresťanský lekár ², tiež sľubujem, že:

1. Budem uznávať Božie slovo za inšpiráciu všetkej mojej činnosti, budem verným učeníu Cirkvi a budem v súlade s ním formovať svoje profesionálne svedomie.

2. Budem pestovať synovský vzťah s Bohom, živý modlitbou, a budem verným svedkom Kristovým.

3. Budem uplatňovať katolícke mravné princípy, zvlášť tie, ktoré sa týkajú biomedicínskej etiky.

4. Budem vyjadrovať dobrotu Krista vo svojom živote a vo svojich vzťahoch k pacientom, kolegom a spoločnosti.

5. Budem ⁴ podieľať na evanjelizácii trpiaceho sveta, v spolupráci s pastoračnou službou Cirkvi.

¹ Schválené Výkonným výborom FIAMC (= Svetová federácia asociácií katolíckych lekárov) a Pápežskou radou pre pastoračnú starostlivosť o zdravotníckych pracovníkov, 2000. ² Lekára – katolíka. ³ Doplniť meno. ⁴ Z uvedeného anglického originálu preložil Doc. MUDr. J. Glasa, CSc.

PRAYER OF THE CATHOLIC DOCTOR

Lord Jesus,

Divine Physician, who in your earthly life showed special concern for those who suffer and entrusted to your disciples the ministry of healing, make us ever ready to alleviate the trials of our brethren. Make each one of us, aware of the great mission that is entrusted to him, strive always to be, in the performance of daily service, an instrument of your merciful love. Enlighten our minds, guide our hands, make our hearts diligent and compassionate. Ensure that in every patient we know how to discern the features of your divine Face.

You who are the *Way*, provide us with the gift of knowing how to imitate you every day as medical doctors not only of the body but of the whole person, helping those who are sick to tread with trust their own earthly path until the moment of their encounter with You.

You who are the *Truth*, provide us with the gift of wisdom and science in order to penetrate the mystery of the human person and their transcendent destiny as we draw near to them in order to discover the causes of their maladies and find suitable remedies.

You who are the *Life*, provide us with the gift of preaching and bearing witness to the 'Gospel of life' in our profession, committing ourselves to defending it always, from conception to its natural end, and to respect the dignity of every human being, and especially the dignity of the weakest and the most in need.

Make us O Lord, *Good Samaritans*, ready to welcome, treat, and console those we encounter in our work. Following the example of the holy medical doctors who have preceded us, help us to offer our generous contribution to the constant renewal of health care structures.

Bless our studies and our profession, enlighten our research and our teaching. Lastly, grant to us, having constantly loved and served You in our suffering brethren, that at the end of our earthly pilgrimage we may contemplate your glorious countenance and experience the joy of the encounter with You in your Kingdom of joy and everlasting peace. Amen.

The Vatican, 29 June 2000

John Paul II.

MODLITBA KREŠŤANSKÉHO LEKÁRA ^{1,2,3}

Pane Ježišu,

Božský Lekár, ktorý si počas svojho pozemského života ukázal zvláštny záujem o tých, ktorí trpia, a zveril si svojim učeníkom službu uzdravovať, urob nás vždy pripravenými uľahčovať skúšky našich bratov. Daj, aby sa každý z nás, vedomý si veľkého poslania, ktoré mu bolo zverené, pri vykonávaní svojej každodennej služby vždy usiloval byť nástrojom Tvojej milosrdnej lásky. Osvieť naše mysle, riad' naše ruky, urob

naše srdcia pokornými a súcítnými. Daj, aby sme v každom pacientovi vedeli rozpoznať črty Tvojej Božskej Tváre.

Ty, ktorý si *Cesta*, udeľ nám dar poznania, aby sme Ťa vedeli každodenne napodobňovať nielen ako lekára tela, ale celej osoby, pomáhajúc tým, ktorí sú chorí, kráčať s dôverou po ich vlastnej pozemskej ceste až do okamihu ich stretnutia s Tebou.

Ty, ktorý si *Pravda*, udeľ nám dar múdrosti a vedy, aby sme mohli preniknúť do tajomstva ľudskej osoby a jej transcendentálneho určenia, keď sa k ľudským osobám približujeme, aby sme objavovali príčiny ich chorôb a nachádzali vhodné spôsoby liečenia.

Ty, ktorý si *Život*, udeľ nám dar ohlasovania a vydávania svedectva 'Evanjeliu života' v našom povolaní, zaväzujúc sa vždy brániť ľudský život od počatia po jeho prirodzený koniec a rešpektovať dôstojnosť každého človeka, najmä dôstojnosť tých najslabších a najnúdznejších.

Urob nás, ó Pane, *dobrymi Samaritánmi*, pripravenými prijať, liečiť a potešovať tých, ktorých stretávame vo svojej práci. Podľa príkladu svätých lekárov, ktorí nás predišli, pomôž nám ponúknuť svoju veľkodušnú účasť pri neustálej obnove štruktúr zdravotnej starostlivosti.

Požehnaj naše štúdium a naše povolanie, osvećuj náš výskum a našu výuku. Napokon, udeľ nám, aby sme potom, ako sme Ťa neustále milovali a slúžili Ti v našich trpiacich bratoch a sestrách, mohli na konci nášho pozemského putovania kontemplovať Tvoju slávnu prítomnosť a zakúsiť radosť stretnutia s Tebou v Tvojom kráľovstve radosti a večne trvajúceho pokoja.

Amen.

Vatikán, 29. júna 2000

Ján Pavol II.

¹ Modlitba venovaná Sv. Otcom Jánom Pavlom II. kresťanským lekárom (lekárom – katolíkom) pri príležitosti spoločného konania 20. kongresu Medzinárodnej federácie asociíí katolíckych lekárov (FIAMC) a 9. kongresu Európskej federácie asociíí katolíckych lekárov v Ríme počas Jubilejného roka 2000. ² Lekára – katolíka. ³ Z uvedeného anglického originálu preložil Doc. MUDr. J. Glasa, CSc.

VYHLÁSENIE KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA K AKTUÁLNEJ DISKUSII V OTÁZKE INTERUPCIÍ

Katolícki biskupi Slovenska, zidení na svojom 45. plenárnom zasadani KBS v Spišskom Podhradí v dňoch 17. a 18. júna 2003 vyjadrujeme svoj jednoznačný postoj k otázke interrupčného zákona.

Konštatujeme, že táto otázka prerástla z roviny bioetickej do roviny biopolitickej. Otázka ochrany života od počatia nie je záležitosťou len Katolíckej cirkvi alebo, ako to niektorí chcú vidieť, kresťanských demokratov, ale vyplýva z prirodzeného zákona, ktorý vníma každý rozumný človek. Už Hippokrates, ktorý žil v V. storočí pred Kristom a ktorého považujú za otca medicíny, vložil ochranu počatého ľudského života do dedičstva všetkým lekárom.

Okrem prirodzeného zákona, ktorého pôvodcom je Boh – Stvoriteľ, existuje aj vyhlásené Božie prikázanie: Nezbiješ! Toto vyhlásené Božie prikázanie má predchádzať pokusom ľudskej mysle vysvetľovať si prirodzený zákon podľa svojich subjektívnych predstáv.

Kritiku vznesenú proti Katolíckej cirkvi z nášho pohľadu považujeme za vyznačenie, lebo tým aj jej protivníci potvrdzujú, že je tu ešte inštitúcia, ktorá z princípu stojí na strane ochrany života. Tu nejde o snahu nadradovať cirkevné právo nad štátne zákonodarstvo alebo ovplyvňovať politický vývoj krajiny. Ochrana ľudského života od počatia sa nikdy nesmie spolitizovať.

Odmietame zavádzajúce liberalistické výroky ako je napr. „právo ženy rozhodovať o sebe“. Embryo nie je integrálnou súčasťou ženského tela, ale samostatný ľudský život, ktorý splodili otec a matka a nesú zaň zodpovednosť.

Genetická kvalita života nie je dôvodom na usmrtenie počatého ľudského života!

Zaráža nás postoj všetkých tých, ktorí deklarujú, že sú kresťania a pritom sa vyjadrujú v prospech interrupcií. Svätý Otec nás varuje pred kultúrou smrti a sám povedal, že: „národ, ktorý zabíja vlastné deti, nemá budúcnosť“.

Vyzývame preto všetkých veriacich k modlitbám a k prejavom jasného postoja za ochranu ľudského života od jeho počatia až po prirodzenú smrť. Zároveň ďakujeme všetkým poslancom Národnej rady SR, ktorí zaujali jednoznačný postoj za ochranu ľudského života.

V Spišskom Podhradí, 18. júna 2003

biskupi Slovenska

VYHLÁSENIE K NÁVRHU NOVELY ZÁKONA O UMELOM PRERUŠENÍ TEHOTENSTVA

Návrh Novelu zákona o umelom prerušení tehotenstva navrhnutý Alianciou nového občana sa snaží riešiť mimoriadne citlivú otázku, ktorá sa vážnym spôsobom dotýka počatého dieťaťa, matky, otca a spoločnosti ako celku.

Lekárska prax preukazuje, že prenatalná diagnóza nie je 100-percentne spoľahlivá. Je totiž známych mnoho prípadov, kedy sa narodí zdravé dieťa, hoci genetici odporúčali umelý potrat pre podozrenie postihnutia plodu. Je potešiteľné, že lekárska veda sa neustále vyvíja. Sme však presvedčení, že to nie je podstata tohto problému.

Prijať človeka s handicapom si vyžaduje dávku ľudskosti. Pri obhajobe „možnosti voľby“ – teda pripustenie umelého potratu – sa argumentuje prílišnou záťažou rodiny, prípadne sociálnou odkázanosťou. Zdá sa nám, že de facto je za tým mentalita „Kto (ekonomicky) neprináša, ale zaťažuje, nie je vítaný“. V duchu tej istej logiky možno ale postupne položiť otázky nad životom starých a chorých, tých, ktorí si nemajú za čo zaplatiť svoju opateru, mentálne a telesne postihnutých. Kde je však hranica tejto postupnosti? Ako je tento návrh novelu zákona v súlade so smerovaním SR do EU, kde sa platnými právnymi predpismi zakazujú diskriminácia zdravotne postihnutých?

Nemálo postihnutých vedie hodnotný život; ekonomicky sú sebestační, ba pracujú pre dobro celej spoločnosti. Iste, starostlivosť o vážne postihnutých je pre ich okolie náročná. Ale aj oni, hoc nie ekonomicky, obohacujú spoločnosť. Mnohí majú zmysel pre rozmery života, ktoré si my, zdraví, niekedy neuvedomujeme. Učia nás zachovávať v spoločnosti ľudskosť, úctu k životu ako takému. Ak túto úctu stratíme, život spoločnosti sa bude stále viac meniť na nemilosrdnú súťaž o silnejšieho a múdrejšieho, o agresívnejšieho a prefikanejšieho.

Moderné antropologické poznatky hovoria, že človek je tvor, ktorý sa rodí s výbavami, ktoré je treba rozvinúť. Jedným zo základných prostriedkov, ktorý rozvíja naše „človečenstvo“, je dávanie, solidarita. Solidarita je kľúčovým princípom kresťanskej civilizácie a súčasne jedným zo základných hodnôt európskej integrácie. Ak sa budeme tento rozmer života snažiť odstrániť (napr. možnosťou odoberať život postihnutým – hoci aj pred narodením), náš život sa bude stávať tvrdší a nemilosrdnejší. Považujeme tiež za dôležité pripomenúť, že rodiny s postihnutými deťmi nesmú zostať so svojim problémom samé. Solidárnu podporu a úctu by mala prejavíť celá spoločnosť. Týmto rodičom je potrebné pomáhať – napr. sociálnymi zákonmi, osvetou, psychickou podporou.

Sme presvedčení, že problematika uvedenej novely zákona si vyžaduje vážnu a otvorenú spoločenskú diskusiu. Fórum pre verejné otázky ako nadstraníčka medzivládna organizácia chce k tomuto dialógu prispieť.

v Bratislave, 5. júna 2003

Fórum pre verejné otázky

Fórum pre verejné otázky (FVO) je občianske združenie jednotlivcov a inštitúcií zamerané na podporu angažovanosti pre veci verejné. Inštitucionálni členovia: ÚSKI – Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie, NKOS – Nezávislé kresťanské odbory Slovenska, Iustitia et pax, Spoločenstvo života, Network Slovakia – spoločenstvo mladých katolíkov aktívnych v médiách, Spoločenstvo pri Dóme Sv. Martina, ZKPL - Združenie kresťanských pracovníkov kultúry, Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo, Združenie exalievov Slovenska.

BRATISLAVSKÁ DEKLARÁCIA O BIOETIKE

Vyhlasenie účastníkov medzinárodnej konferencie „Etika života v kresťanskej perspektíve“, Bratislava, 3. – 5. 10. 2003, konanej v rámci Stredoeurópskych katolíckych dní 2003 – 2004

Účastníci medzinárodnej konferencie „Etika života v kresťanskej perspektíve“, konanej v Bratislave v dňoch 3. – 5. októbra 2003 v rámci programu Stredoeurópskych katolíckych dní 2003 – 2004, sa zaoberali aktuálnymi otázkami súčasnej biomedicíny, bioetiky a biopolitiky v perspektíve kresťanského duchovného a kultúrneho dedičstva, ktorého rozvíjanie považujú za spoločnú a naliehavú úlohu všetkých národov a štátov v regióne strednej Európy i za jeho hranicami.

Táto úloha je ešte naliehavejšia vzhľadom na blížiaci sa vstup týchto krajín do spoločenstva národov Európskej únie, ktorá by sa mala stať skutočným základom „spoločného domu“ všetkých národov a obyvateľov Európy.

Popri spravodlivých a pevných ekonomických a sociálnych základoch, budovanie spoločného domova pre všetkých občanov zjednotenej Európy podstatne závisí od rešpektovania a rozvíjania duchovných a kultúrnych hodnôt tvoriacich obsah spomínaného dedičstva, ktoré musí naďalej zostať neoddeliteľnou súčasťou založenia prosperujúceho, bezpečného a pohostinného „Európskeho domu“. Tento spoločný domov je potrebné budovať v neustálom a otvorenom priateľskom dialógu všetkých ľudí dobrej vôle, v ktorom kresťania Európy majú nezastupiteľnú úlohu i zodpovednosť, ku ktorej sú osobne i spoločne povolani pri hlásaní a uskutočňovaní Evanjelia života.

Medzi naliehavé problémy súčasnej doby bezpochyby patria závažné etické otázky, spojené s grandióznym pokrokom a výsledkami vedeckého skúmania v oblasti biologických a medicínskych vied, ktoré odhaľujú tajomstvo biologického bytia človeka

až po samotné molekulárne základy jeho života. Do rúk dnešného človeka sa tak na začiatku nového storočia a tisícročia dostávajú dosiaľ nevidané technické a technologické prostriedky. Ich zodpovedné využitie môže priniesť riešenie mnohých závažných problémov súčasnej medicíny, zdravotníctva a problémov ochrany a kultivácie životného prostredia – a je veľkou nádejou celej ľudskej rodiny. Kresťania sú povolaní podieľať sa aktívne a zodpovedne na pokroku a spravodlivom využití výdobytkov vedy, techniky a moderných technológií pre dobro človeka, v súlade s jeho dôstojnosťou a rešpektovaním základných ľudských práv a slobôd.

Mohutná účinnosť týchto prostriedkov však so sebou prináša aj problém niektorých závažných rizík, ktoré predstavuje alebo by mohlo predstavovať ich priame zneužitie, alebo použitie v rozpore s poslaním, dôstojnosťou a skutočným dobrom človeka, či už ako jednotlivca, alebo ako člena spoločenstva rodiny, národa alebo štátu. Tieto riziká sa dnes čoraz viac týkajú i generácií, ktoré budú žiť na Zemi v bližšej alebo vzdialenej budúcnosti, ba siahajú až na samotné základy existencie a potenciálneho rozvoja ľudskej civilizácie.

Pri riešení spomínaných problémov v kontexte budovania zjednotenej Európy majú zásadnú úlohu a prvoradú zodpovednosť kresťania, ktorí môžu a majú pritom uplatňovať a uskutočňovať zásady „Evanjelia života“, ako dobrej zvesti určenej všetkým národom a obyvateľom Európy, všetkým ľuďom dobrej vôle, našim súčasníkom i ľuďom budúcich generácií. Budovanie „kultúry života“ a odolávanie zhubnému pôsobeniu „kultúry smrti“ je životne dôležitou úlohou všetkých, ktorým záleží na vytvorení a zachovaní spoločného „Európskeho domu“.

Vo svetle povzbudení a požiadaviek „Evanjelia života“, účastníci konferencie sa obracajú s naliehavou výzvou a žiadosťou na všetkých, ktorým je zverená zodpovednosť za rozhodovanie o budúcnosti národov a štátov zjednotenej Európy; zvlášť na poslancov zákonodarných zborov, predstaviteľov vlád, miestnych samospráv, politických strán a zoskupení, pracovníkov vedeckých a vzdelávacích inštitúcií, členov a spolupracovníkov mimovládnych organizácií, ako aj osobitne na pracovníkov masovo-komunikačných prostriedkov, aby dôrazne a dôsledne odmietli hroziace útoky proti životu, dôstojnosti, identite a integrite človeka, ktoré sa v súčasnosti vedú z pozícií niektorých staro-nových ideológií nepriateľských človeku, či z hľadiska úzko chápaných individuálnych alebo skupinových záujmov.

Naliehavo žiadame, aby sa zamedzilo a účinne predchádzalo zneužitiu stále narastajúcich poznatkov a stále účinnejších prostriedkov vedy a techniky – a aby sa podporilo ich spravodlivé a zodpovedné využitie pre dobro človeka – jednotlivca i ľudských spoločenstiev.

Zvlášť žiadame o podporu a účinné presadzovanie zákonov chrániacich ľudský život od okamihu počatia až po prirodzenú smrť, zákonov chrániacich ľudskú dôstojnosť, identitu, integritu a základné ľudské a občianske práva.

Vyslovujeme sa za dôsledný a úplný zákaz klonovania človeka v ktoromkoľvek štádiu vývoja a formovania ľudskej bytosti, ako aj za zákaz všetkých nebezpečných manipulácií alebo pokusov, pri ktorých je ohrozený život alebo zdravie ľudského embrya, plodu alebo dieťaťa, ktoré sa počalo.

Žiadame zákaz umelého vytvárania ľudských embryí, zákaz ich vytvárania na účely výskumu, ako aj zákaz zneužitia už počatých ľudských embryí alebo plodov na účely takého výskumu, ktorý siaha na ich život alebo zdravie.

Žiadame o zákaz takých postupov získavania embryonálnych kmeňových buniek, či už na výskumné alebo na liečebné účely, ktoré by zahrňali alebo predpokladali zničenie alebo ohrozenie života alebo zdravia ľudského zárodok a plodu.

Vyslovujeme sa za zvýšenie podporu výskumu somatických (adultných) kmeňových buniek, ako aj výskumu všetkých biomedicínskych postupov a technológií, zvlášť nových diagnostických a liečebných metód v oblasti molekulárnej biológie a lekárskej genetiky, ktoré rešpektujú ľudský život, dôstojnosť, identitu, integritu, zdravie a skutočné dobro človeka.

Žiadame dôslednú ochranu a rešpektovanie dôstojnosti, identity, integrity a skutočného dobra ľudskej osoby, ľudských spoločenstiev, ako aj záujmov ľudských generácií, ktoré budú na Zemi žiť v budúcnosti, pri aplikácii metód a postupov lekárskej genetiky a biológie, zvlášť ochranu pred neprípustnými zásahmi do ľudského genómu prenášanými na potomstvo, ako aj pred akýmkoľvek formami negatívnej diskriminácie v dôsledku genetickej výbavy jednotlivca alebo určitej skupiny.

Žiadame dôslednú a jednoznačnú ochranu ľudského života, zvlášť v situáciách, keď je ohrozený pre svoju zvláštnu krehkosť, chorobu, alebo fyzické, či duševné postihnutie. Žiadame jednoznačné odmietnutie eutanázie, asistovanej samovraždy, umelého potratu a morálne neprípustných manipulácií na počiatku ľudského života.

Žiadame dôslednú a jednoznačnú právnu ochranu rodiny založenej na manželstve muža a ženy a jej všemožnú podporu zo strany spoločnosti i štátu. Žiadame ochranu a uplatňovanie práv dieťaťa, vrátane jeho práva na počatie v manželstve a z manželstva, ako aj na vytváranie priaznivých podmienok pre jeho fyzický, duševný a duchovný vývin a ochranu pred akýmkoľvek zneužitím, vykorisťovaním alebo útlakom. Žiadame dôslednú legislatívnu ochranu a účinné opatrenia, ktoré by zabránili všetkým formám obchodu s ľuďmi, ľudskými orgánmi a tkanivami, ako aj všetkým formám novodobého otroctva, vykorisťovania človeka a ponížovania ľudskej dôstojnosti, zvlášť dôstojnosti ženy, ženy – matky a jej dieťaťa.

Veríme, že presadzovanie uvedených požiadaviek je v záujme všetkých ľudí dobrej vôle, povolaných prispieť práve v našich časoch k utváraniu a budovaniu novej Európy, ako kontinentu nádeje, spravodlivosti a pokoja pre všetky jej národy i pre ľudí a národy celého sveta. Sme presvedčení, že v tomto úsilí majú nezastupiteľné miesto a zodpovednosť i národy krajín strednej Európy, ktorých kresťanské korene a dedičstvo sa môžu stať dôležitým a životaschopným základom i predpokladom nádeje pre budúci rozvoj.

Nech pokoj, láska a Božie požehnanie i milosrdenstvo sprevádza všetky národy Európy i sveta na dejinných križovatkách, ktorými spoločne prechádzajú a budú prechádzať v tomto dôležitom úseku svojich národných i spoločných dejín!

V Bratislave, 5. októbra 2003

Účastníci konferencie

MATERIÁLY

ĽUDSKÉ EMBRYÁ BY SME NEMALI ZABIJAŤ – ZO ŽIADNEHO DÔVODU

Diskusia o “zbere” kmeňových buniek z ľudských embryí prinútila politikov zamyslieť sa nad otázkou, ktorej sa chceli radšej vyhnúť: kedy začína nová ľudská bytosť?

Samozrejme, to je otázka, nad ktorou by sa tvorcovia politiky mali zamýšľať v kontexte diskusie o potratoch. Túto úlohu z ich pliec sňalo rozhodnutie najvyššieho súdu legalizovať potrat na základe schválenia súdom. Tentoraz ich nezachráni žiaden súd.

Ale ešte stále kolíšu. Poradcovia v Bielom dome a členovia kongresu hľadajú riešenie alebo kompromis, ktorý im umožní vyhnúť sa otázke, či deštrukcia ľudského embrya je faktickým usmrtením ľudskej bytosti. Nenájdu ho.

Najnovšie sú snahy senátora Williama Frista, ktorý je zaslané vysoko rešpektovaným "pro-life" senátorom zo štátu Tennessee. Je aj vynikajúcim lekárom. Podľa návrhu Frista by sa malo zakázať financovanie výskumu, pri ktorom sa vytvárajú embryá za účelom získavania kmeňových buniek alebo iného deštruktívneho výskumu, pričom by bola dovolená zámerná deštrukcia "nepoužitých" embryí, ktoré vzniknú v dôsledku *in vitro* fertilizácie (IVF), kedy sa zvyčajne vyprodukuje viac embryí, ako sa plánuje implantovať. Argumentuje sa takto: „Ak sa i tak zlikvidujú, prečo by sa nerozčlenili a nevyužili na získanie kmeňových buniek?“

Problém s týmto návrhom je v tom, že na jednej strane predpokladá, že embryá **sú** ľudské bytosti, a preto by sa nemali tvoriť za účelom deštruktívneho výskumu – bez ohľadu na to, aký veľký prínos to môže znamenať pre vedu a medicínu. Na druhej strane tým, že sa dovoľí deštruktívny výskum ľudských embryí získaných z kliník, kde sa robí IVF, sa ale tiež predpokladá, že embryá **nie sú** ľudské bytosti.

Senátor Frist alebo jeho sympatizanti môžu namietať: návrh nezakladá nakladanie s ľudskými embryami ako s 'nie ľudskými bytosťami'. Jednoducho sa snaží vyťažiť niečo z neblaher skutočnosti, že mnohé z týchto drobných ľudských bytostí nemajú reálne vyhliadky na život. Nech robíme čokoľvek, budú zmrazené alebo ich zlikvidujú. Preto im nespôsobujeme skutočnú ujmu – a teda nerobíme nič morálne nesprávne – keď ich rozčleníme, aby sme získali ich kmeňové bunky.

Táto výhrada sa však nedá podložiť. Dúfam, že nikdy nedovoľíme a nebudeme financovať získavanie orgánov od retardovaných detí, dementných alebo nevyliciteľne chorých pacientov, alebo dokonca od väzňov odsúdených na smrť. Nezáleží na tom, či smrť sa dá očakávať o päť mesiacov, päť týždňov, päť dní či päť minút. Ani na tom, či umierajúci pacient je napr. v bezvedomí alebo permanentnom bezvedomí v dôsledku kómy alebo podania paliatívnych liekov. Pri našom uvažovaní by sme nebrali ako určujúci faktor, čo všetko by veda alebo medicína dokázala urobiť s týmito orgánmi. Netolerovali by sme zabíjanie za účelom získavania častí tela, pretože to nie je v súlade s inherentnou dôstojnosťou ľudských bytostí – dokonca ani ľudských bytostí na pokraji istej smrti, či zločincov pred popravou.

Môj kolega z Princetону Peter Singer a ďalší priamočiari utilitariáni popierajú existenciu princípu inherentnej dôstojnosti človeka, ktorý je absolútnou zábranou pred zabíjaním niektorých ľudí z dôvodu domnelého "väčšieho dobra". Takže oni nevidia žiaden morálny dôvod, prečo by sme nemali rozčleňovať živé embryá a získavať ich kmeňové bunky. Tak isto nevidia žiadnu morálnu prekážku, prečo by sa nemohli zabíjať ľudské bytosti v akomkoľvek štádiu zrelosti, keď – predpokladajú, že niečo, nejaká kalkulácia užitočnosti, nakloní misky váh tým smerom. Tam pramení známa Singerova obhajoba infantilných postihnutých novorodencov, kedy by usmrtenie umožnilo rodičom pokúsiť sa znovu o zdravšie dieťa.

Senátor Frist a obhajcovia jeho návrhu oprávnené nechcú uplatniť utilitarizmus. Musia sa však postaviť zoči-voči otázke: sú embryá ľudské bytosti, alebo nie?

Čo je to ľudská bytosť? Je on či ona úplný, žijúci príslušník druhu *Homo sapiens*? Gaméty (spermie a vajíčka) nie sú ľudské bytosti. Sú súčasťou iných ľudských bytostí. Nemajú v sebe epigenetický fundament pre vnútorne riadený rast a dozrievanie tak, ako je to u samostatných, auto-integrujúcich sa ľudských organizmov. To isté platí aj pre

somatické bunky (ako napr. bunky kože), i keď takéto bunky by azda raz mohli poskytnúť genetický materiál potrebný na to, aby klonovaním začala existencia novej a osobitej ľudskej bytosti.

Moderná veda ukazuje, že ľudské embryá, na rozdiel od toho, sú úplní, žijúci príslušníci ľudskej druhu, ktorí (ak sa im to nezabráni) sa sami aktívne vyvíjajú do ďalšieho zrelšieho štádia v súlade s kontínuom vývoja jedinečného, samostatného ľudského organizmu. V rámci svojho vlastného integrálneho organického fungovania sú schopné smerovať do ďalších štádií života – cez štádia plodu, dojčťa, dieťaťa, adolescencie a nakoniec dospelosti, pričom v každom prípade zostávajú úplnou ľudskou bytosťou.

Nie je to tak, že ľudské embryo má iba potenciál “stať sa živým tvorom” alebo “stať sa ľudskou bytosťou”. On alebo ona (pretože pohlavie sa určuje na začiatku života) už je ľudskou bytosťou. Jeho alebo jej potenciál je presne dozrievať ako tvor, ktorým už je, teda ako ľudská bytosť. Z tohto kľúčového pohľadu embryo je ako plod, dojča, dieťa a adolescent.

Užitočný spôsob ako položiť túto rozhodujúcu otázku, je opýtať sa, či vy, ja, alebo ktorýkoľvek iný dospelý bol niekedy embryom. Určite ste vy alebo ja nikdy neboli len spermiami alebo vajíčkom. I keď sme začali existovať v dôsledku spojenia týchto pohlavných buniek, počatie bola udalosť vyznačujúca sa tým, čo niektorí filozofi nazývajú “podstatná zmena”. Spermatická bunka, ktorá bola súčasťou otca, a nie samostatným celistvým organizmom, a vajíčko, ktoré bolo súčasťou matky, a opäť nebolo samostatným celistvým organizmom, sa spojili a ich spojením začal existovať individuálny, celistvý organizmus, ktorý organicky nie je súčasťou ani otca, ani matky. Od samotného začiatku, či k počatiu prišlo v tele matky alebo v skúmavke v IVF laboratóriu, nová ľudská bytosť má svoju vlastnú genetickú výbavu, odlišnú od genetickej výbavy matky alebo otca a tú istú sekvenciu DNA, aká bude v každej bunke jej úplne vyvinutého tela.

Bytosť, ktorou teraz ste vy alebo ja, je tá istá bytosť, ktorá svojho času bola adolescentom, predtým dieťaťom, predtým batolaťom, predtým plodom a predtým embryom. Keby sa bytosť, ktorou ste teraz vy alebo ja, bola zničila v niektorom z týchto štádií, bolo by to zničením vás alebo mňa.

V súčasných debátach sa ľudia otázky, či ľudské embryo je ľudskou bytosťou, zvyčajne vyhýbajú alebo ju ignorujú. Ak sa k tejto otázke postavili, potom argumenty, ktoré mali podoprieť tvrdenie, že embryá nie sú ľudskými bytosťami, boli prekvapujúco slabé. (Zástancovia deštruktívneho embryonálneho výskumu sa pochopiteľne snažili presúvať ťažisko diskusie na potenciálne prínosy takého výskumu.) Niektorí autori hovoria, že ľudské embryá „nevyzerajú“ ako ľudské bytosti. Odpoveď je, že vyzerajú presne ako ľudské bytosti, ktorými sú, to znamená ľudské bytosti v ich embryonálnom štádiu existencie. Niektorí sa pokúšajú ťažiť zo skutočnosti, že embryá sú drobné, resp. veľmi nevyzreté, resp. ich plný vývoj závisí od implantácie. Senátor Orrin Hatch sa zasiahol až tak ďaleko, že na určenie morálneho postavenia embrya zvolil miesto, kde sa embryo nachádza – v miske, chladiacej jednotke alebo v maternici matky. Každý, kto sa nad tým trochu zamyslí, by mal svoje úvahy odvíjať od myšlienky, že faktory ako veľkosť, stupeň vývoja, miesto a stav závislosti môžu byť základom popierania práv ľudských bytostí.

Ďalej existuje tvrdenie, že argument za alebo proti statusu ľudskej bytosti u raného embrya závisí od kontroverzného náboženského predpokladu o „vdýchnutí duše“. Nezávisí. Otázka sa netýka večného života embrya. To je náboženská záležitosť. (Jedna

z otázok, ku ktorej – mimochodom – katolícka Cirkev nemá oficiálne stanovisko.) Otázka je, či embryá sú alebo nie sú plnými, žijúcimi príslušníkmi druhu *homo sapiens*, či sú alebo nie sú svojbytnými, celistvými organizmami, schopnými aktívne sa vyvíjať a dozrievať ako ľudské bytosti. Či ten organizmus, ktorým teraz ste vy alebo ja, je alebo nie je tým istým organizmom – tou istou bytosťou – ktorá vo svojom ranejšom biografickom štádiu bola embryom, plodom, doččaťom, dieťaťom, či adolescentom.

Tí z nás, ktorí sú proti deštrukcii embryí, sa nemusia utiekať k náboženstvu. Aj sama veda postačí. (Ak nič iné, teologický úsudok, že rané embryo už má „vdýchnutú dušu“ vyplýva z (vedecky stanovenej) skutočnosti, že je to ľudská bytosť, nie opačne.) Veľmi by nás tešilo, keby tí, čo sú na opačnej strane, uznali, že *vedecké* fakty o tom, kedy začína nová ľudská bytosť, by mali určovať otázku, či má vláda financovať výskum, ktorý požaduje zámernú deštrukciu tejto bytosti.

Vedecký redaktor časopisu *Reason* Ronald Bailey, čo mu slúži ku cti, sa aspoň pokúsil prezentovať vedecký prípad na druhej strane. Argumentuje, že možnosť klonovania ľudských bytostí z obyčajných somatických buniek, akými sú napr. bunky kože, milióny ktorých si každodenne každý z nás zošúcha a zmyje zo svojho tela, znamená, že ľudské embryá sa svojou morálnou hodnotou nelíšia od týchto buniek. Baileyho argument však zlyháva, pretože jeho analógia medzi somatickými bunkami a ľudskými embryami je dvojnásobne nepravdivá. Po prvé, „potenciál“ somatických buniek spočíva v tom, že pokiaľ by sa na ne istým spôsobom pôsobilo, ich konštitutívne molekuly DNA by sa (v prípade úspešného klonovania) mohli použiť na generovanie novej ľudskej bytosti (mimochodom, presne vo forme ľudského embrya). Na rozdiel od toho, embryonálne ľudské bytosti už majú vlastnú aktívnu schopnosť vyvíjať sa do ďalších štádií zrelosti toho druhu organizmu, ktorým už sú, pričom si nedotknuto uchovávajú svoju svojbytnosť a identitu. Po druhé, somatické bunky sú, podobne ako pohlavné bunky – spermie a vajíčka, súčasťou iných, väčších organizmov. Nie sú svojbytnými, ‘samo sa integrujúcimi organizmami’, ktoré by riadili svoj vlastný rast a dozrievanie (ľudské embryá však práve takýmito organizmami sú).

Ešte ezoterickejší argument popiera aj to, že každé rané embryo je ľudským individuumom, a to vzhľadom na možnosť vzniku jednovajcových (t.j. geneticky identických) dvojčiat. Niektorí autori tvrdia, že až do chvíle, keď možnosť tvorby dvojčata už ďalej neexistuje, nejde ešte o individuum, ale len o masu buniek – každá z týchto buniek je totipotentná, to znamená schopná stať sa úplným individuumom, a (argument pokračuje) individuumom to nezávislým od iných.

Ak sa v tomto ranom štádiu bunka alebo bunky oddelia od celku, to čo sa oddelí, sa skutočne môže stať osobitným organizmom s plným potenciálom vyvinúť sa a dozrieť. Je však prinajmenšom zavádzajúce vyvodzovať z tejto skutočnosti záver, že *pred* prípadným oddelením bunky v ľudskom embryu predstavujú len neintegrovanú, a teda náhodnú masu. Tak ako oddelené články ploskavca, oddelené z celku, ktorého súčasťou boli, majú potenciál stať sa celým ploskavcom, aj oddelené časti embrya v najranejších štádiách vývoja, skôr ako špecializácia buniek pokročí príliš ďaleko, sa môžu stať celistvými a svojbytnými embryonálnymi ľudskými bytosťami. Nik nepredpokladá, že možnosť vytvárania osobitných ploskavcov rozdelením jedného tvora znamená, že ploskavce, ktoré by mohli byť rozdelené, ale rozdelené neboli, sú niečo iné ako celistvý individuálny organizmus. Podobne je nesprávne predpokladať, že totipotencia buniek raného embrya znamená, že by bolo niečím iným ako osobitným, celistvým, komplexným, aktívnym a ‘samo sa integrujúcim’ ľudským organizmom – ľudskou bytosťou.

Posledným útočiskom tých, ktorí majú snahu odôvodňovať deštruktívny výskum vykonávaný s embryonálnymi ľudskými bytosťami, ale pritom nechcú upadnúť do utilitarizmu, je tvrdenie, že ľudské bytosti v embryonálnom štádiu majú „určitú“ hodnotu, ale ešte nie sú „osobami“, ktoré by mali svoje práva. To však neplatí. Vy a ja sme v podstate ľudskými, telesnými organizmami. Inými slovami, nedá sa povedať, že „máme“ organizmy, ktoré ako vedomé činitele obdarené vlastnou vôľou) vlastnime a používame. Naopak: *sme* rozumovo-živočíšne organizmy. Preto my – to jest *osoby*, ktorými sme – začíname jestvovať presne vtedy, keď začnú existovať tie rozumovo-živočíšne organizmy, ktorými sme. Nikto sa nestáva osobou len o nejaký čas po tom, ako vznikol. Ľudská osoba je telesný subjekt; a nie len púhe vedomie, ktoré by obývalo a využívalo dané telo. Teda všetky ľudské bytosti, vrátane embryonálnych ľudských bytostí, retardovaných ľudských bytostí, nevládných, dementných a umierajúcich ľudských bytostí, sú „osobami“, ktorých práva si zasluhujú úctu a ochranu.

Pojem „ľudskej neosoby“ – t.j. ľudskej bytosti, ktorej život možno svojvoľne zničiť alebo ktorú možno poškodzovať alebo zotročovať, aby slúžila záujmom iných – si zasluhuje úplné zavrnutie. Nepristúpme na diabolské kŕšky s oživovaním takéhoto pojmu kvôli vidine vedeckého pokroku – ani zo žiadneho iného dôvodu.

Robert P. George

Z anglického originálu Robert P. George: We should not kill human embryos – for any reason. In: Robert P. George: *The Clash of Orthodoxies. Law, Religion, and Morality in Crisis*. ISI Books, Wilmington, De, 2001, 387 strán, s. 317 – 323, preložila Mgr. Lucia Mikulcová, preklad recenzovala Doc. PhDr. Mária Glasová, PhD. Prevzaté z časopisu *Rodina a spoločnosť dnes*, číslo 3 (marec 2003), s. 3 – 8, s láskavým povolením redakcie.

INFORMÁCIE

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA „ETIKA ŽIVOTA V KREŠŤANSKEJ PERSPEKTÍVE“ Bratislava, 3. – 5. októbra 2003

V dňoch 3. – 5. októbra 2003 sa v rámci programu Stredoeurópskych katolíckych dní (SKD) uskutočnila v Bratislave medzinárodná konferencia na tému „*Etika života v kresťanskej perspektíve*“ [*Ethics of Life in the Christian Perspective*]. Konala sa v priestoroch SÚZA na Drotárskej ceste 26. Hlavným organizátorom podujatia bola Konferencia biskupov Slovenska (KBS) spolu s konferenciami katolíckych biskupov (KKB) Rakúska a Maďarska (koordinácia odborného programu). Podujatie v rámci SKD podporili KKB 8 krajín strednej Európy (okrem už spomenutých aj Bosna & Hercegovina, Chorvátsko, Česká republika, Poľsko a Slovinsko). Súčasťou konferencie – okrem pozvaných odborných prednášok a diskusií na kľúčové témy konfrontácie „kultúry života“ a „kultúry smrti“ v oblasti súčasnej bioetiky (viď nižšie uvedený prehľad odborného programu podujatia) – bol aj dôstojný duchovný (sv. omše slúžené pre účastníkov priamo v mieste konania konferencie) a kultúrny program (vystúpenie speváckeho zboru *Adoremus* v úvode podujatia, účasť na koncerte

Capella Istropolitana v rámci *Bratislavských hudobných slávností* v budove Slovenskej filharmónie (Reduta)). Účastníkov konferencie pozývali a garantovali priamo jednotlivé zúčastnené biskupské konferencie (delegácie jednotlivých krajín). Podujatie bolo simultánne tlmočené do 4 jazykov (angličtina, slovenčina, nemčina, maďarčina). V závere konferencie účastníci prijali spoločnú deklaráciu (uvádzame v rubrike Dokumenty). V krátkom čase sa plánuje vydanie zborníka prednášok (prvý polrok 2004). Niektoré z príspevkov budú uverejnené v slovenskom preklade v časopise *Duchovný pastier*, ako aj v našom časopise. Videozáznam jednotlivých vystúpení realizovaný rakúskou televíziou ORF je k dispozícii na rakúskej internetovej stránke SKD (www.katholikentag.at pod hlavičkou *Symposien*).

Prehľad odborného programu: **Plenárne prednášky v rámci otváracieho ceremoniálu:** Súčasný človek a výzvy bioetiky *A. Rakús (SK)* * Súčasný človek, bio-medicína a kresťanská viera *A. Laun (A)* * Súčasná rodina – ohnisko bioetických a biopolitických problémov súčasnosti *Em. A. Kardinál Lopez Trujillo (Va)* * **Etika života a jej súčasné výzvy:** Etika života – filozofické základy *J. Letz (SK)* * Etika života, morálna teológia a výzvy postmodernizmu *J. Ďáčok (SK)* * Morálny status ľudského zárodka a plodu *V. Pozaic (CR)* * **Bioetické problémy na začiatku ľudského života:** Asistovaná prokreácia človeka *E. H. Prat de la Riba (A)* * Regulácia plodnosti, antikoncepcia *A. Szostek (PL)* * Prenatálna diagnostika *K. M. Radner (A)* * **Výzvy nových biotechnológií:** Klonovanie človeka – reprodukčné a „terapeutické“ *C. Hutter (A)* * Výskum kmeňových buniek – adultných a embryonálnych *L. Kenner, K. Stangl (A)* * Výzvy novej genetiky *A. Ferencz (H)* * Súčasnosť a budúcnosť životného prostredia – kresťanské hodnoty a udržateľný rozvoj *M. Džatko, E. Bublinec (SK)* * **Bioetické problémy na konci ľudského života:** Starší pacient *Z. Kalvach (CZ)* * Paliatívna medicína, terminálna starostlivosť, hospic *J. Bonelli (A)* * Eutanázia *P. O. Harsányi (H)* * **Záver a perspektívy do budúcnosti:** Súčasná bioetika, biopolitika a politická zodpovednosť *E. Gehrler (A)* * Bioetika a biopolitika v Európe *P. Liese (G; EP)* * Evanjelium života pre súčasnú a budúcu Európu *G. Virth (A)* * Súčasná bioetika, biopolitika a rodina *X. Lacroix (F)* * Prijatie Bratislavskej deklarácie o bioetike * Záverečné slovo *K. Küng (A)*.

- J. G. -

Pozn. A – Rakúsko, CR – Chorvátsko, CZ – Česká republika, F – Francúzsko, G – Nemecko, H – Maďarsko, PL – Poľsko, SK – Slovenská republika, Va – Vatikán, EP – Európsky parlament.

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA POSLANCOV „SÚČASNÁ RODINA, BIOETIKA A ZODPOVEDNOSŤ POSLANCOV ZÁKONODARNÝCH ZBOROV“ Bratislava, 3. – 5. októbra 2003

Pod záštitou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) Dr. P. Hrušovského sa 3. októbra 2003 v historických priestoroch NR SR na Župnom námestí v Bratislave uskutočnila prvá medzinárodná konferencia poslancov zákonodarných zborov. Podujatie zorganizovala Konferencia biskupov Slovenska (KBS) v spolupráci s Pápežskou radou pre rodinu (PRpR; Vatikán) a Teologickou fakultou Trnavskej uni-

verzity (TF TU). Témou podujatia boli aktuálne problémy súčasnej rodiny, bioetiky, biopolitiky a zodpovednosti poslancov zákonodarných zborov. Odborný program podujatia (viď nižšie!) zabezpečil tím popredných európskych odborníkov v oblasti rodiny, rodinnej politiky, bioetiky a biopolitiky, ktorý zabezpečila PRpR. Vedúcim delegácie bol predseda PRpR – jeho Em. Alfonso Kardinál Lopez Trujillo. Členmi boli Mons. Prof. C. Caffarra (Ferrara-Comacchio, Taliansko), Prof. M. Schooyans (Louvain, Belgicko), Prof. X. Lacroix (Lyon, Francúzsko) a sekretár PRpR Mons. F. di Felice. Okrem poslancov NR SR (ktorých účasť bola, bohužiaľ, menej než skromná) sa podujatia zúčastnili predstavitelia KBS na čele s Mons. F. Tondrom, predsedom KBS, a jeho Em. J. Ch. Kardinálom Korcom, viacerí biskupi; profesori a vyučujúci TF TU, na čele s jej dekanom Prof. L. Csontosom; ako aj viacerí angažovaní laici a slovenskí odborníci v danej oblasti. Príspevky prednesené na konferencii budú vydané v rámci zborníka medzinárodnej konferencie "Étika života v kresťanskom pohľade", niektoré z nich uverejnia v slovenskom preklade v časopis Duchovný pasier a náš časopis.

Prehľad odborného programu: *Famiglia in Europa e mondo Em. Alfonso Cardinal Lopez Trujillo (Rome)* * *Objection de conscience des hommes politiques Rev. Msgr. Prof. Michael Schooyans (Louvain)* * *Famiglia, bioetica, e responsabilità del legislatore: problemi di etica politica Msgr. Prof. Carlo Caffarra (Ferrara-Comacchio)* * *Tous les modeles familiaux se velent-ils? Prof. Xavier Lacroix (Lyon)*

- J. G. -

10. KONGRES EURÓPSKEJ FEDERÁCIE ASOCIÁCIÍ KATOLÍCKYCH LEKÁROV (FEAMC) Bratislava, 1. – 4. júla 2004

Konanie jubilejného 10. Kongresu FEAMC v dňoch 1. – 4. júla 2004 v Bratislave je už teraz možno považovať za veľký úspech a uznanie pre slovenských kresťanských (katolíckych) lekárov a ostatných zdravotníckych pracovníkov. Je aj vyjadrením ocenenia principiálnych postojov a významnej odbornej angažovanosti, zvlášť na poli súčasnej bioetiky, ktoré slovenskí kresťansky orientovaní zdravotnícki pracovníci osvedčili v rokoch po páde 'Železnej opony' tak doma, ako aj v medzinárodnom kontexte.

Prípravovaný **10. kongres FEAMC** predstavuje už viac než 40-ročnú tradíciu konania medzinárodných stretnutí katolíckych lekárov; kongresy FEAMC totiž bývajú len každé štyri roky (okrem toho sa v dvojročných intervaloch konajú kongresy FIAMC – Medzinárodnej federácie asociácií katolíckych lekárov, posledné dva boli v Ríme (2000) a v Seoule (Južná Kórea; 2002)). *Zväz kresťanských lekárov a zdravotníkov (ZKLZ)* na Slovensku je členom FEAMC aj FIAMC od roku 1996. Na Slovensku sa konali už po dva razy aj zasadnutia výboru FEAMC (v Bratislave v roku 1998 a v Marianke pri Bratislave v roku 2002).

Odborný program vlastného kongresu bude prebiehať predovšetkým formou siedmich plenárnych zasadnutí (2. – 4. júla). Ich obsahom budú pozvané prednášky na vybrané aktuálne témy a tiež krátke prednášky referujúce o konkrétnej aplikácii v praxi alebo rozoberajúce vybraný problém z užšieho hľadiska. Tematické okruhy

jednotlivých plenárnych zasadnutí sú uvedené v predbežnom programe kongresu (pozri nižšie!). Súčasne bude prebiehať **sekcia posterov a výstava odbornej literatúry a kresťanských organizácií**, ktoré pôsobia v oblasti zdravotníctva, sociálnej práce a charitatívnej činnosti. Plenárne zasadnutia kongresu budú prebiehať a budú **simultánne tlmočené** v 6 oficiálnych rokovacích jazykoch (slovenčina/čeština, angličtina, nemčina, francúzština, taliančina, ruština).

Pred konaním kongresu, dňa 1. júla, sa na viacerých miestach Bratislavy uskutočnia **monotematické sympóziá** a **workshopy**, ktoré majú umožniť dôkladnú analýzu a diskusiu najpálčivejších problémov súčasnej medicíny, zdravotníctva a bioetiky. Predpokladá sa veľmi kvalitné obsadenie týchto podujatí špičkovými odborníkmi z Európy i zo zámoria. Rokovacím jazykom bude predovšetkým angličtina, avšak hľadajú sa možnosti (financovanie) pre zabezpečenie simultánneho tlmočenia aspoň pre najsilnejšie obsadené sympóziá (slovenčina, nemčina). Uvažuje sa aj s možnosťou usporiadania monotematických workshopov pre osobitné jazykové skupiny, čo však závisí od aktivity lekárov a zdravotníckych pracovníkov z týchto jazykových skupín (vrátane Slovenska a Českej republiky).

Registrácia účastníkov a prihlasovanie na **ubytovanie** už prebiehajú – potrebné je vyplniť a zaslať osobitné **formuláre**, ktoré sú vložené aj v tomto čísle nášho časopisu. Vzhľadom na náročnosť (i nákladnosť) zabezpečenia celého podujatia je stanovený **termín** podania prihlášok **1. marec 2004**. Zvlášť upozorňujeme na možnosť prihlásenia sa na aktívnu účasť v odbornom programe kongresu (workshopy, sympóziá, sekcia posterov): i keď preferovaným rokovacím jazykom je angličtina, prijímajú sa aj abstrakty a príspevky v slovenskom (českom) jazyku.

Súčasťou kongresu bude aj bohatý **duchovný a spoločenský program**.

Kongresový poplatok bol stanovený ako “symbolický” (zd'aleka nepokrýva náklady účasti na kongrese), vítané sú osobné finančné príspevky, ktoré sa použijú najmä na financovanie Ceny sv. Lukáša – má umožniť účasť na kongrese kolegom a kolegyniam z chudobnejších krajín strednej a východnej Európy.

Aktualizované informácie o kongrese sa budú priebežne uverejňovať na jeho oficiálnej internetovej stránke: www.feamc2004.info, kde sú k dispozícii aj formuláre prihlášok v elektronickej forme a možnosť ich zaslania elektronickou poštou na adresu sekretariátu kongresu secretary@feamc2004.info.

Predbežný program kongresu

1. júla – Štvrtok

- 07:15-18:00 Registrácia
- 09:00-15:30 Sympóziá & Workshopy
- 18:00-19:00 Sv. Omša
- 19:00-20:00 Otvárací ceremoniál

2. júla – Piatok

- 08:00 – 09:00 Sv. Omša
- 09:00 – 11:00 **Plenárne zasadnutie 1** – Výzvy humánnej genetiky
- 11:00 – 11:30 Prestávka
- 11:30 – 13:30 **Plenárne zasadnutie 2** – Medicína a reprodukcia človeka
- 13:30 – 15:00 Obed

15:00 – 17:00 Plenárne zasadnutie 3 – Práva dieťaťa a pediatria
19:30 Spoločenský program (bude upresnený)

3. júla – Sobota

08:00 – 09:00 Sv. Omša

09:00 – 11:00 Plenárne zasadnutie 4 – Spravodlivosť v medicíne
a zdravotnej starostlivosti

11:00 – 11:30 Prestávka

11:30 – 13:30 Plenárne zasadnutie 5 – Výzvy súčasnej psychiatrie

13:30 – 15:00 Obed

15:00 – 17:00 Plenárne zasadnutie 6 – Paliatívna a terminálna starostlivosť

19:30 Spoločenský program (bude upresnený)

July 4 – Nedeľa

09:00-10:30 Sv. Omša

10:30-12:30 Plenárne zasadnutie 7 – Perspektívy do budúcnosti

13:00 Ukončenie kongresu

Sympóziá & Workshopy – Časová schéma

1. júla – Štvrtok

09:00-10:30 **Workshop / Sympóziium**

10:30-11:00 Prestávka

11:00-12:30 **Workshop / Sympóziium**

12:30-14:00 Obed

14:00-15:30 **Workshop / Sympóziium**

N.B. Každý workshop alebo sympóziium začne o 9:00 a potrvá do 15:30 (alebo kratšie – podľa záujmu účastníkov). Miesto konania daného workshopu alebo sympóziá bude oznámené prihláseným účastníkom, bude uvedené na kongresovej internetovej stránke a táto informácia bude k dispozícii aj pri kongresovej registrácii. V rámci sympózií bude väčší priestor venovaný prednáškam, kým vo workshopoch bude o niečo väčší priestor venovaný pracovnej diskusii.

Predbežné témy sympózií

S1 Stemm Cell Research

S2 Human Cloning

S3 Human Assisted Reproduction

S4 Natural Family Planning

S5 Obstetrics and Gynaecology in the Christian Perspective

S6 Medicine, Health Care and Population Issues

S7 Medical Ethics Education

S8 Hospice & Palliative Care

S9 International Help & Solidarity Projects

Predbežné témy workshopov

- W1 Contraception
- W2 Post-abortion Syndrome
- W3 Postmodernism and Biomedical Ethics
- W4 Fundamentals of Medical Ethics
- W5 Medicine and Medical Ethics in Central and Eastern Europe
- W6 Ecumenism & Contemporary Bioethics
- W7 Computers, E-Medicine and the Catholic Physician
- W8 Contemporary Theology of the Body
- W9 General Practice and Family Medicine
- W10 Clinical Psychology in a Christian Perspective
- W11 Challenges of Depression
- W12 Persistent Vegetative State
- W13 Health Insurance & Health Care Policies

- J. G. -

PUBLIKÁCIA „ETHICS OF HUMAN GENETICS: CHALLENGES OF THE (POST)GENOMIC ERA”

Ed. J. Glasa, Council of Europe - Charis - IMEB, Bratislava, 2002, 228 strán.

Začiatkom roku 2003 vyšla vo vydavateľstve Charis s.r.o. v Bratislave (v spolupráci s Radou Európy – Štrasburg a Ústavom medicínskej etiky a bioetiky n.f. v Bratislave) pozoruhodná publikácia *“Ethics of Human Genetics: Challenges of the (Post)Genomic Era” [Etika humánnej genetiky: výzvy (post) genómovej éry]*. Ide o zborník prepracovaných príspevkov popredných európskych a svetových odborníkov v oblasti humánnej genetiky, bioetiky, biopolitiky a práva, ktoré vznikli pri príležitosti rovnomennej medzinárodnej konferencie, konanej v októbri 2002 v Bratislave. Publikácia je v anglickom jazyku.

Obsahuje tieto kapitoly: * Editorial *J. Glasa* * **Official Addresses:** Ministry of Health of the Slovak Republic *L. Lysinová* * Health Committee of the National Council of the Slovak Republic *A. Záborská* * **Ethics of Human Genetics – Some European Perspectives:** Work of the Council of Europe in the Field of Human Genetics: Additional Protocol on Human Genetics to the Bioethics Convention *P. Zilgalvis* * The 6FP of the European Commission and Human Genetics. Situation in Ethics of Human Genetics Research in the Candidate Countries to European Union (Results of the EC Questionnaire) *A. Bitušiková, B. Rhode* * Ethics in Human Genetics - the Impact on Practical and Legal Aspects and Public Debate in Slovenia *R. Komel* * Teaching about Ethical Problems in Human Genetics to Medical Professionals. Experience in Croatia *B. Belicza* * Medical Genetics in Slovakia *M. Lukáčová* * **Special Contributions:** Human Genome Project – Results, Applications and Future Perspectives *J. Rogers* * Human Stem Cells – Biology and Ethics *M. – L. Labat* * **Legislation and Ethics in Human Genetics:** Genetic Privacy and Discrimination *A. McCall-Smith* * Genetic Data: Old and New Challenges in Data Protection *J. Sándor* * Estonian Law on the Human Genome and its Implementation *A. Nomper* * **Genetic Prenatal Diagnosis:** Genetic Prenatal Diagnosis - The Doctor's and the Parents' Dilemma *A. Doerries* * Prenatal Genetic Screening and Autonomy of Parents *K. Šípr* * Parents, Family and the Child Born with a Disability *M. Šustrová* * **Exploring new Frontiers:** Genetic Screening - Benefits and Pitfalls *D. Sacchini, M. L. diPietro, A. G. Spagnolo* * Pharmacogenetics and Pharmacogenomics *J. Glasa* * Gene-

Doping: Sport, Values & Bioethics A. *Miah* * The Promises and Perils of Human Embryonic Stem Cell Research R. W. *Evans* * An Ethical Analysis of the Policy Implications in the United States Emerging from the Relationship between Human Genomics and Embryonic Stem Cell Research G. *Magill* * Public Perception of Science: Cloning in the Portuguese Press * A. S. *Carvalho*, P. *Machado*, F. X. *Malcata* * New Frontiers, New Dangers - Ethical Perspective P. H. *Kieniewicz*.

Knihu si možno objednať na adrese: Ústav medicínskej etiky a bioetiky n.f., Limbová 12, 83303 Bratislava.

- J. G. -

PUBLIKÁCIA

„HOMOSEXUALITA Z KATOLÍCKEHO POHLEDU“ Ed. A. Laun, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc, 2003, 334 strán.¹

Vydavateľstvo Matice cyrilometodějská s.r.o. so sídlom v Olomouci publikovalo pozoruhodnú a veľmi potrebnú publikáciu zostavenú popredným teológom nemeckej rečovej oblasti a svätiacim biskupom zo Salzburgu Mons. Andreasom Launom z príspevkov prednesených na konferencii “Cirkev a homosexualita” konanej v Salzburgu v dňoch 4. – 6. septembra 2000. Konferencia i publikácia sa otvoreným a fundovaným spôsobom pokúsili analyzovať problém homosexuality – a hľadať primerané riešenia i v kontexte kresťanského pohľadu a života v viery. Vysokú odbornú úroveň publikácie zabezpečujú príspevky renomovaných odborníkov – tak lekárov a psychoterapeutov, ako aj teológov a angažovaných laikov. Publikáciu dopĺňa súbor vybraných dokumentov katolíckej Cirkvi venovaných tejto problematike.

Publikácia obsahuje tieto kapitoly: * **Predmluva** A. *Laun* * **Empirické príspevky**: Kongres o homosexualitě Ch. *Meves* * Homosexuální náklonnost “SSAD” – zpráva z USA D. O’*Leary* * **Terapeutické aspekty**: Terapie homosexuality: zkušenosti, efekty, doporučení G. J. M. *van den Aardweg* * Homosexualita a možnosti terapie: chování, etika, principy a praxe. Uzdravení (kazuistiky) R. *Cohen* * **Teologie a duchovní správa**: Homosexualita ve Starém a Novém Zákoně L. *Hogan* * Mravní posouzení homosexuality: Morálně – historické poznámky ke křesťanskému stanovisku J. *Spindelböck* * Homosexualita z morálněteologického pohledu S. *Reuffurth* * Odpověď Courage na výzvu Světového hnutí homosexuálů J. *Harvey* * Homosexuální sklony v kněžském semináři J. *Harvey* * Homosexualita z katolického pohledu A. *Laun* * Pomoc pro homosexuálně cítící: Iniciativy, modely, možnosti v německy mluvící oblasti J. *Kiser* * Postřehy laika ke zdravotním rizikům praktikované homosexuality A. *Laun* * Dokumenty Cirkve * **Přílohy**: Seznam literatury * Autoři * Jmenný rejstřík.¹

¹ Nemecký originál: A. Laun (Ed.): Homosexualität aus katholischer Sicht, 2. Auflage, 2001, Franz-Sales-Verlag, Eichstätt.

Acta Medica Christiana Slovaca je spravodaj Zväzu kresťanských lekárov a zdravotníkov na Slovensku. Uverejňuje pôvodné práce, materiály, informácie a prehľady s tematikou medicíny, zdravotníctva, medicínskej etiky a bioetiky, ako aj teologické a duchovné príspevky. Stojí dôsledne na strane ochrany ľudského života od jeho počatia a na rešpektovaní zásad kresťanskej etiky. Vychádza štvrtročne v slovenskom jazyku.

Redakčná rada: M. Babál, J. Bielik, J. Glasa (vedúci redaktor), J. Porubský, A. Rakús (predseda RR), M. Troščík, E. Vnenčáková, A. Záborská (tajomníčka RR)

Adresa pre korešpondenciu a zasielanie príspevkov: Dr. J. Glasa, Landauova 20, 841 02 Bratislava.

Registrované Ministerstvom kultúry SR, r.č. 1071/94. ISSN 1335 – 1028

Vydáva Charis s.r.o., Ipeľská 3, Bratislava, pre Zväz kresťanských lekárov a zdravotníkov na Slovensku.

ACTA MEDICA CHRISTIANA SLOVACA

Spravodaj Zväzu kresťanských lekárov a zdravotníkov na Slovensku

OBJEDNÁVKA ČASOPISU – PRIHLÁŠKA ZA ČLENA ZKLZ ^{1,2}

Priezvisko:
Krstné meno:
Tituly:
Organizácia (v prípade, že objednávka je pre právnickú osobu):
Adresa:
PSC: Mesto:
E-mail:
Tel: Fax:.....

Členstvo vo Zväze kresťanských lekárov a zdravotníkov na Slovensku (ZKLZ):

som členom ZKLZ (od roku.....)

prihlasujem sa za člena ZKLZ

nie som a neprajem si byť členom ZKLZ

Objednávam(e) ks časopisu na rok,
ktoré prosím(e) zasláť na vyššie uvedenú adresu.

Predplatné: Sk (fyzická osoba 100,- Sk, právnická osoba 250,- SK)

Členské ZKLZ: Sk (lekári + 100,- Sk; sestry, študenti + 50,- SK;
dôchodcovia a dôchodkyne 0,- Sk)

Dobrovoľný príspevok: Sk (na vydávanie časopisu a činnosť ZKLZ)

Spolu: Sk

Úhrada: bankovým prevodom poštovou poukážkou
na účet Zväzu kresťanských lekárov a zdravotníkov v Ľudovej banke Bratislava a.s.,
číslo účtu: **4 000 706 300 / 3100**, kód banky: 3100

žiadam(e) vystaviť faktúru

Odkaz(y) pre redakciu alebo Výbor ZKLZ:

.....
.....
.....
.....

Dátum:.....

Podpis (pečiatka):.....

¹ Nehodiace sa škrtnite.

² Zašlite na adresu: MUDr. V. Rakúsová, Podhorského 5, 81104 Bratislava.

F. E. A. M. C.

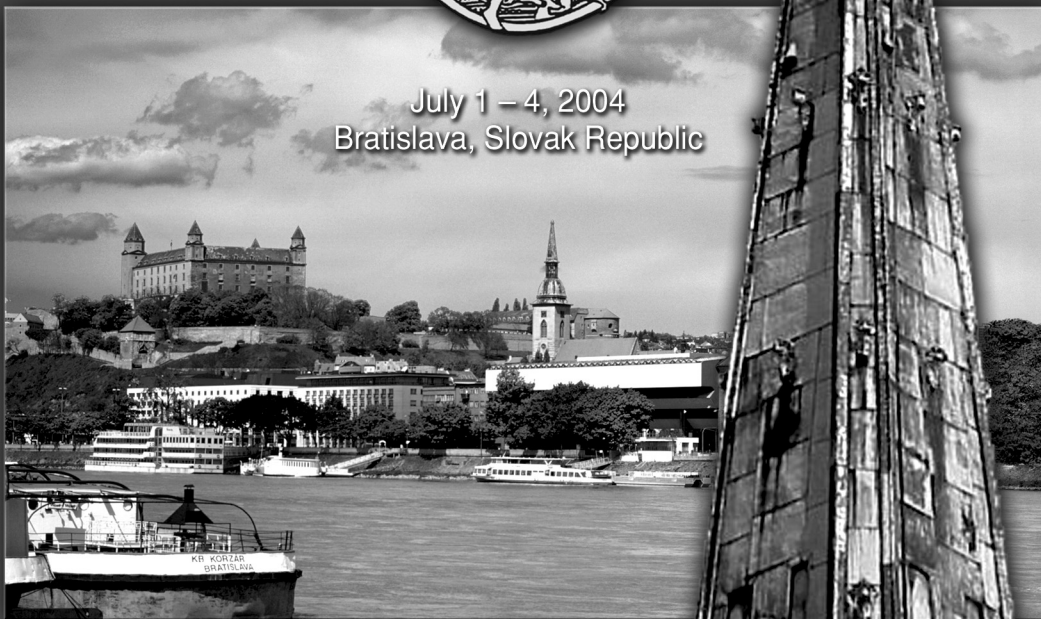
Fédération Européenne des Associations Médicales Catholiques
European Federation of Catholic Physicians Associations

10th Congress of FEAMC

**New Challenges for Medicine
and Health Care in Europe**

July 1 – 4, 2004
Bratislava, Slovak Republic

www.feamc2004.info